

**SAĞLIK KURUMLARI İŞLETMECİLİĞİ PROGRAMI ÖĞRENCİLERİNİN
UMUTSUZLUK VE KAYGI DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ¹****Dr. Öğr. Üyesi Gökhan ABA** * **Dr. Öğr. Üyesi Mustafa METE** * **ÖZET**

Son yıllarda, ülkemizde üniversite sayıları giderek artmış ve buna bağlı olarak yeni bölümler/programlar açılmaya başlamıştır. Bu artışa paralel olarak Sağlık Kurumları İşletmeciliği programlarının sayısı da oldukça artmıştır. Bu programlardan çok sayıda öğrencinin mezun olmasının, öğrencilerin iş bulma kaygısına ve umutsuzluğa kapılmalarına sebep olacağı düşünülmektedir. Bu çalışmanın amacı; sağlık kurumları işletmeciliği programı öğrencilerinin mesleki kaygı ve umutsuzluk düzeylerinin ve arasındaki ilişki düzeyinin belirlenmesidir. Bu araştırma, bir devlet ve bir vakıf üniversitesindeki Sağlık Kurumları İşletmeciliği programlarında öğrenim gören 291 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Öğrencilerin büyük çoğunluğu (% 82,5) iş bulma endişe içinde olmasına rağmen genel olarak umutsuzluk ve durumluk/sürekli kaygı düzeyleri orta seviyede bulunmuştur. Öğrencilerin bu programı tercih etmelerinde pişmanlık duyanların oranı ile duymayanların oranlarının birbirine yakın olması (% 49,8 - %50,2) göze çarpan diğer bir bulgudur. Umutsuzluk düzeyi ile durumluk-sürekli kaygı düzeyleri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Sonuç olarak, umutsuzluk ve kaygı gibi olumsuz düşüncülerin temel sebebinin iş bulamama endişesi olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Umutsuzluk, Kaygı, İşsizlik Kaygısı, Sağlık Kurumları İşletmeciliği Programı.

JEL Sınıflandırması: I20, J20, M10.

**DETERMINING THE HOPELESSNESS AND ANXIETY LEVELS OF MANAGEMENT OF
HEALTHCARE INSTITUTIONS PROGRAMME STUDENTS****ABSTRACT**

In recent years, the number of universities in our country has increased gradually and new departments/programs have started accordingly. In parallel with this increase, the number of

¹ Bu çalışmanın bir bölümü, 13-15 Ekim 2017 tarihlerinde, Trabzon'da düzenlenen 1. Uluslararası, 11. Sağlık ve Hastane İdaresi Kongresi'nde sözel bildiri olarak sunulmuştur.

* Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi, Sağlık bilimleri Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü, 10200, Bandırma, Balıkesir, Türkiye, e-mail: gokhanaba20@hotmail.com

* İstanbul Aydın Üniversitesi, Anadolu BİL Meslek Yüksekokulu, Sağlık Kurumları İşletmeciliği Programı, İstanbul, Türkiye, e-mail: mustafamete@aydin.edu.tr

Management of Health Institutions programs have also increased considerably. It is thought that numerous number of graduates will cause the students to be in hopelessness and anxiety about getting a job. The purpose of study is determination of occupational anxiety and hopelessness levels and relationships between one another for management of healthcare institutions students. This research was conducted in one state and one foundation university and was applied on 291 students. Despite the fact that the most of the students (82.5%) were tenterhooks about finding a job, in general the levels of hopelessness and state/trait anxiety were found in the middle level. Another striking finding is similarity between proportion of regret and of those who do not regret (49,8% - 50,2%). There was observed positive correlation between hopelessness and state-trait anxiety. Consequently, it can be said that the main cause of negative thoughts such as hopelessness and anxiety is the inability to find job.

Key Words: *Hopelessness, Anxiety, Unemployment Anxiety, Management of Healthcare Institutions Programme.*

JEL Classification: *I20, J20, M10.*

1. GİRİŞ

Bir ülkenin ekonomik gelişmişliğinin temel göstergelerinden biri olan işsizlik, tüm sektörlerde olduğu gibi sağlık sektöründe de büyük sorun teşkil etmektedir. Son yıllarda, kamuda ve özel sektörde, sağlık hizmeti veren kurum ve kuruluşların sayısındaki hızlı artışa rağmen sağlık insangücü istihdamı giderek zorlaşmaktadır. Sağlık Bakanlığı tarafından yayınlanan “2023 Yılı Sağlık İş Gücü Hedefleri ve Sağlık Eğitimi” raporuna göre, mevcut sağlık eğitimi politikalarının devamı halinde, 2023 yılında hekimlik ve hemşirelik dâhil birçok meslekte, arz fazlasının olacağı tahmin edilmektedir (T.C. Sağlık Bakanlığı, 2014: 1-3). Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK), Sağlık Bakanlığı ve Maliye Bakanlığı arasında etkili bir koordinasyon mekanizmasının sağlanamamış olması nedeniyle sağlık insangücü yetiştirecek çok sayıda bölüm ve program açılmış ancak mezunların kamuda istihdam oranları giderek düşüş eğilimi göstermiştir. Özel sektörün de istihdam alanlarının çok geniş olmaması ve kısıtlı istihdam politikaları neticesinde, çok sayıda mezun işsizlik sorunu ile karşı karşıya kalmıştır.

Ülkemizde ve KKTC’de yeni üniversitelerin ve yeni bölümlerin/programların artışına paralel olarak Sağlık Kurumları İşletmeciliği programlarının sayısı da artmıştır. Sağlık Kurumları İşletmeciliği, hem kamu hem de özel sağlık sektöründe, başta hastaneler olmak üzere tüm sağlık kurum ve kuruluşlarının her düzey yönetim kademelerinde görev yapabilecek ara eleman yetiştiren önemli bir programdır. Tablo 1’de, 2018 yılı itibarıyla, ülkemizde ve KKTC’de mevcut (aktif olarak eğitime devam eden) Sağlık Kurumları İşletmeciliği programlarının sayısal bilgileri yer almaktadır.

Tablo 1. TÜRKİYE VE KKC ÜNİVERSİTELERİNDE YER ALAN SAĞLIK KURUMLARI İŞLETMECİLİĞİ PROGRAMLARI (2018)

Üniversite Türü	Öğretim Türü				Toplam
	1. Öğretim	2. Öğretim	Açık Öğretim	Uzaktan Öğretim	
Devlet Üniversitesi	38	18	3	3	62
Vakıf Üniversitesi	22	10	-	1	33
Toplam	60	28	3	4	95

Kaynak: <https://yokatlas.yok.gov.tr/onlisans-program.php?b=30069>, (Erişim Tarihi: 02.04.2018)

Bu programların sayısının fazla olması, çok sayıda mezun veriyor/verecek olması, bu programın aynı zamanda “Sağlık Yönetimi” adında dört yıllık eğitim veren lisans bölümünün de bulunması öğrencilerin iş bulma kaygısına ve umutsuzluğa kapılmalarına sebep olacağı düşünülmektedir. Umutsuzluk ve kaygı, üniversite öğrencilerinin ruh sağlığını etkileyen önemli duygu durumlarıdır.

Türk Dil Kurumu (TDK)’na göre umutsuzluk; “umutsuz olma durumu, ümitsizlik, meyusiyet”dir (TDK, Erişim Tarihi: 03.01.2018). Umutsuzluk, hayata ve geleceğe bakıştaki kötümserliğin yükselmesine karşın iyimserliğin düşmesi veya ortadan kalkması ile açıklanmaktadır (Ehtiyar ve Üngüren, 2008: 165). Umut, gelecek ile ilgili bir amacı gerçekleştirmede sıfırdan fazla olan beklentiler iken, umutsuzluk ise sıfırdan az olan olumsuz beklentiler şeklinde tanımlanır. Gerek umut gerekse umutsuzluk, kişinin gelecekteki gerçek hedeflerine ulaşma olanaklarının olası yansımalarıdır (Dilbaz ve Seber, 1993: 134).

Kaygı ise, kişinin, gelecekteki belirli bir olayın ya da durumun; üzücü, öngörülemeyen ve kontrol edilemeyen bir tehlike içerebileceğine ilişkin tahmini neticesinde meydana gelen uzun süreli, karmaşık bir duygu durumudur (Karataş, Aslan ve Karataş, 2014: 242). TDK kaygıyı “Genellikle kötü bir şey olacakmış düşüncesiyle ortaya çıkan ve sebebi bilinmeyen gerginlik duygusu” olarak tanımlamıştır (TDK, Erişim Tarihi: 03.01.2018). İnsanın günlük davranışlarında sıklıkla gözlemlenebilen bir durumdur. Herkeste değişik düzeylerde kaygı bulunmaktadır ve kaygısı olmayan kimse neredeyse yoktur. Burada kaygının derecesi ve çeşidi önemlidir. Kaygı, bireyin günlük yaşamının merkezi olur ve birey sürekli kaygı üzerine odaklanırsa kişi normal hayatını devam ettiremez hale gelir. Bu durum da kişinin davranış bozuklukları göstermesine sebep olmaktadır (Cüceloğlu, 2005: 440).

Kaygı, durumluk ve sürekli olmak üzere iki açıdan ele alınabilir. Buna göre durumluk kaygı; belli bir zamanda öznel gerginlik, evham (kuruntu) duyguları ve otonom sinir sistemi uyarılması ile karakterize geçici bir duygusal durumdur. Dolayısıyla geçici ve kısa süreli olarak kabul edilen durumluk kaygı, belli bir koşulda tehlikeli ya da tehdit edici durumlarla mücadele ederken söz konusudur. Sürekli kaygı ise, zaman içinde tezahür etmiş kaygı durumları olarak yansıtılan kaygı eğiliminde ve gelecekte yaşanabilecek kaygı olasılığında, göreceli olarak sabit bireysel farklılıklardır ve devamlı bir kişilik özelliğidir (Özen Kutanis ve Tunç, 2013: 5). Üniversite sayısının ve yeni açılan bölümlerin/programların

hızlı artışı, rekabetin artmasına sebep olmuştur. Üniversite öğrencilerinin bu rekabet ortamına kendilerini hazırlama adına yaptıkları yatırımların karşısında en büyük kaygı işsizlik olarak ortaya çıkmaktadır. Bu durum, öğrencilerin gelecekteki beklentilerine yönelik umutsuzluğa yol açmaktadır. Üniversite eğitimi esnasında iş seçimi, iş hayatına yönelik planları, arkadaşlıkları, iş bulamama korkusu ve çeşitli sorumluluklar da öğrencileri umutsuzluğa düşürecek, kaygı yaratıcı faktörler olarak görülebilmektedir (Aydın ve Tiryaki, 2017: 716). Üniversite öğrencilerinde umutsuzluk ve kaygı düzeylerinin belirlenebilmesine yönelik yapılmış olan birçok çalışma da bu durumu destekler niteliktedir (Korkmaz, Taştan, Gümüşdağ ve İşçi, 2013; Dereli ve Kabataş, 2009; Yılmaz, Dursun, Güngör Güzeler ve Pektaş, 2014; Kaya ve Varol, (2004), Dursun ve Aytac, 2012; Armuşen vd, 2016; Turaç ve Bayın Donar, 2017).

Bu çalışma, Sağlık Kurumları İşletmeciliği programında öğrenim gören öğrencilerin umutsuzluk ve kaygı düzeylerinin belirlenebilmesi, sosyodemografik özellikleri ile umutsuzluk/kaygı düzeyleri ve son olarak umutsuzluk ve kaygı düzeyleri arasında ilişki olup olmadığını ortaya koymak amacıyla yapılmıştır.

2. GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırma, 2016-17 Eğitim Öğretim Yılı Bahar döneminde, İstanbul ilindeki bir vakıf üniversitesinde ve Balıkesir ilindeki bir devlet üniversitesinde gerçekleştirilmiştir. Araştırma evrenini bu üniversitelerin Sağlık Kurumları İşletmeciliği programlarında öğrenim gören 379 öğrenci oluşturmuştur. Araştırma için örneklem seçilmemiş, tüm öğrenciler üzerinde uygulama yapmak istenmiştir. Çalışmanın yapıldığı dönemde öğrenimine devam eden ve çalışmaya katılmayı kabul eden toplam 291 öğrenci (Vakıf: 178; Devlet: 113) çalışmanın örneklemini oluşturmuştur. Örneklemin evreni temsil etme oranı % 76,8 olarak belirlenmiştir. Araştırma için kurum izinleri ve etik kurul izni alınmıştır (Etik Kurul tarih: 06/04/2017, sayı: 2017/07).

Araştırmada, öğrencilere yüz yüze görüşme tekniği ile anket uygulanmıştır. Anket üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde sosyodemografik özelliklere ilişkin sorular, ikinci bölümde umutsuzluk düzeyinin belirlenmesine yönelik sorular, üçüncü bölümde ise kaygı düzeyinin belirlenmesine yönelik sorular yer almaktadır.

Öğrencilerin “umutsuzluk” düzeylerini belirlemek için Beck ve ark. tarafından (1974) geliştirilen “Umutsuzluk Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçeğin Türkçe’ye uyarlaması Durak ve Palabıyıkoglu (1994) tarafından yapılmıştır. Ölçek 20 maddeden oluşan ve kendini değerlendirme türü bir ölçektir. Ölçekten alınabilecek puanlar 0-20 arasında değişmektedir. Alınan puanın yüksek olması bireydeki umutsuzluk düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçeğin bu çalışmadaki güvenilirlik katsayısı (C. Alpha) 0,650 olarak tespit edilmiştir.

Öğrencilerin “kaygı” düzeylerini belirlemek için Spielberger vd. tarafından geliştirilmiş olan Durumluk ve Sürekli Kaygı Ölçekleri kullanılmıştır. Ölçek; Öner ve Le Compte (1985) tarafından Türkçe’ye uyarlanmıştır. Ölçekler, 20’şer adet kısa ifadelerden oluşan öz-değerlendirme ölçekleridir. Elde edilebilecek en düşük puan 20, en yüksek puan 80’dir. Büyük puan yüksek kaygı düzeyini, düşük puan düşük kaygı düzeyini belirtir (Öner, 2009). Bu araştırmada, Durumluk Kaygı Ölçeği güvenirlik katsayısı 0,892; Sürekli Kaygı Ölçeği güvenirlik katsayısı 0,824 olarak bulunmuştur.

Bu çalışmada, öğrencilerin sınav kaygısı araştırılmadığı ve verecekleri cevapların, çalışmanın niteliğini etkilememesi için anketler, sınav dönemleri dışında uygulanmıştır.

Verilerin değerlendirilmesinde SPSS 23.0 paket programı kullanılmıştır. Veri analizlerinde; frekans hesaplamaları, One-Way ANOVA, Ki-Kare, t-Testi ve Pearson Korelasyon analizleri kullanılmıştır. Anlamlılık seviyesi $p < 0,05$ olarak kabul edilmiştir.

3. BULGULAR

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 61,2’si vakıf üniversitesinde, % 38,8’i ise devlet üniversitesinde öğrenim görmektedir. Öğrencilerin % 70,8’i kız, % 29,2’si erkektir. % 34,7’si 1997 doğumludur. Öğrencilerin % 54’ü 2. sınıf, % 55’i ise 2. öğretim öğrencisidir. Öğrencilerin % 74,2’si herhangi bir işte çalışmadıklarını beyan etmişlerdir. Bölüm seçiminde en çok kendi isteklerinin etkili olduğu belirlenmiştir (% 69,7) (Tablo 2).

Öğrencilerin ortalama umutsuzluk puanları $10,49 \pm 2,41$ (min=0; max=20); ortalama durumluk kaygı puanları $44,61 \pm 10,83$ (min=20; max=80) ve ortalama sürekli kaygı puanları $45,20 \pm 8,80$ (min=20; max=80) olarak hesaplanmıştır. Öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine göre umutsuzluk ve kaygı düzeylerine ait sonuçlar Tablo 2’de görülmektedir.

Vakıf üniversitesinde öğrenim gören öğrenciler, devlet üniversitesindeki öğrencilere göre daha yüksek düzeyde umutsuzluk içerisindedir ($t=2,32$, $p < 0,05$). Kız öğrencilerin sürekli kaygı düzeyleri, erkek öğrencilere göre daha yüksektir ($t=3,42$; $p < 0,05$). İş bulma endişesi taşıyan öğrenciler, daha yüksek umutsuzluk düzeyine sahiptirler ($t=-2,09$; $p < 0,05$). Program seçiminden pişmanlık duyan öğrencilerin ise, hem durumluk hem de sürekli kaygı düzeyleri yüksek bulunmuştur (sırasıyla $t=4,05$; $t=3,63$, $p < 0,05$). Diğer sosyodemografik özellikler ile umutsuzluk ve kaygı düzeyleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p > 0,05$).

Tablo 2. ÖĞRENCİLERİN SOSYO-DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİNE GÖRE UMUTSUZLUK VE KAYGI DÜZEYLERİ PUAN ORTALAMALARI VE ARALARINDAKİ FARKLILIKLAR (N=291)

Özellikler	n	%	Umutsuzluk X±SS	Durumluk Kaygı X±SS	Sürekli Kaygı X±SS
Üniversite					
Vakıf	178	61,2	10,75±2,48	44,50±10,75	45,64±8,31
Devlet	113	38,8	10,08±2,23	44,78±10,99	44,52±9,53
			t= 2,32; p=0,021	t= -0,21; p>0,05	t= 1,06; p>0,05

Cinsiyet					
Kız	206	70,8	10,46±2,22	45,35±10,94	46,32±8,68
Erkek	85	29,2	10,57±2,82	42,82±10,39	42,50±8,57
			t= -0,35; p>0,05	t= -1,81; p>0,05	t= 3,42; p=0,001
Doğum yılı					
1995 ve büyük	59	20	10,76±2,45	43,76±9,45	42,76±8,53
1996	65	22,3	10,46±2,65	47,73±11,98	48,13±8,16
1997	101	34,7	10,42±2,25	43,52±10,78	44,59±8,78
1998	66	23	10,41±2,41	43,96±10,60	45,67±8,96
			F= 0,89; p>0,05	F= 0,74; p>0,05	F= 1,53; p>0,05
Sınıfı					
1.sınıf	134	46	10,63±2,52	44,77±10,95	45,76±9,21
2.sınıf	157	54	10,38±2,31	44,47±10,76	44,73±8,44
			t= 0,88; p>0,05	t= 0,23; p>0,05	t= 0,98; p>0,05
Öğretim Türü					
1. öğretim	131	45	10,47±2,37	44,77±10,35	44,58±8,52
2. öğretim	160	55	10,51±2,44	44,48±11,24	45,72±9,02
			t= -0,16; p>0,05	t= 0,23; p>0,05	t= -1,81; p>0,05
Bir işte çalışma durumu					
Evet	75	25,8	10,81±2,04	44,89±11,23	44,44±9,66
Hayır	216	74,2	10,38±2,52	44,51±10,71	45,47±8,49
			t= 1,31; p>0,05	t= 0,25; p>0,05	t= -0,87; p>0,05
Bölüm seçiminde etkili olan kişi					
Kendi	201	69,7	10,52±2,40	43,89±10,49	44,87±8,87
Ailesi	38	13,1	11,00±2,80	45,68±11,41	46,50±8,52
Öğretmeni	16	5,5	9,06±2,20	43,25±11,49	42,43±7,88
Çevre/akraba	36	12,4	10,44±1,87	48,13±11,44	46,98±8,98
			F= 0,89; p>0,05	F= 1,79; p>0,05	F= 1,36; p>0,05
İş bulma endişesi					
Evet	240	82,5	11,36±2,30	45,12±11,13	45,51±8,99
Hayır	51	17,5	10,13±2,82	42,23±8,97	43,78±7,79
			t= -2,09; p=0,037	t= 1,73; p>0,05	t= 1,27; p>0,05
Program seçiminden pişmanlık duyma					
Evet	145	49,8	10,57±2,36	47,13±10,61	47,25±9,22
Hayır	146	50,2	10,24±2,46	42,11±10,49	43,37±7,99
			t= 0,52; p>0,05	t= 4,05; p=0,001	t= 3,63; p=0,001
Toplam					
	291	100	10,49±2,41	44,61±10,83	45,20±8,80

Üniversite türüne göre iş bulma endişesi durumuna baktığımızda, devlet üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin (% 87,6), vakıf üniversitesindekilere (% 79,2) göre daha fazla iş bulma endişesi taşıdıkları belirlenmesine rağmen istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($\chi^2=2,816$; $sd=1$, $p>0,05$). Toplama bakıldığında, öğrencilerin büyük çoğunluğu (% 82,5) iş bulma endişesi içerisindeydiler (Tablo 3).

Tablo 3. ÜNİVERSİTE TÜRÜNE GÖRE İŞ BULMA ENDİŞESİ

İş Bulma Endişesi	Devlet Üniversitesi n (%)	Vakıf Üniversitesi n (%)	Toplam n (%)
Evet	99 (% 87,6)	141 (% 79,2)	240 (% 82,5)
Hayır	14 (% 12,4)	37 (% 20,8)	51 (% 17,5)

$\chi^2=2,816$; $sd=1$, $p>0,05$ (Yates' Ki-Kare Test)

Program seçiminden pişmanlık duyma ile üniversite türü arasındaki ilişki düzeyine bakıldığında, istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir ($\chi^2=27,236$; $sd=1$, $p<0,001$). Devlet üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin çoğu (% 69) program seçiminden pişmanlık duyduklarını belirtirken, vakıf üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin çoğu (% 62,4) ise pişmanlık duymadıklarını ifade etmişlerdir. Ortalamaya bakıldığında pişmanlık duyanlar ile duymayanların oranlarının birbirine yakın oldukları (% 49,8-% 50,2) görülmüştür (Tablo 4).

Tablo 4. ÜNİVERSİTE TÜRÜNE GÖRE PROGRAM SEÇİMİNDEN PİŞMANLIK DUYMA DURUMU

Program Seçiminden Pişmanlık Duyma	Devlet Üniversitesi n (%)	Vakıf Üniversitesi n (%)	Toplam n (%)
Evet	78 (% 69)	67 (% 37,6)	145 (% 49,8)
Hayır	35 (% 31)	111 (% 62,4)	146 (% 50,2)

$\chi^2=27,236$; $sd=1$, $p<0,001$ (Pearson Ki-Kare Test)

Tablo 5’de görüldüğü üzere, öğrencilerin umutsuzluk düzeyi, durumluk ve sürekli kaygı düzeyi ilişkisine yönelik korelasyon analizi sonuçları yer almaktadır. Buna göre, umutsuzluk ve kaygı düzeyleri arasında pozitif yönde, istatistiksel olarak anlamlı fakat zayıf düzeyde ilişki, durumluk kaygı ile sürekli kaygı düzeyi arasında ise pozitif yönde, anlamlı, orta düzeyde ilişki saptanmıştır ($p<0,05$).

Tablo 5. UMUTSUZLUK, DURUMLUK KAYGI VE SÜREKLİ KAYGI ARASINDAKİ İLİŞKİ (PEARSON KORELASYON)

		Umutsuzluk Düzeyi	Durumluk Kaygı Düzeyi	Sürekli Kaygı Düzeyi
Umutsuzluk Düzeyi	R	1		
	P	-		
	N	291		
Durumluk Kaygı Düzeyi	R	,213**	1	
	P	,000	-	
	N	291	291	
Sürekli Kaygı Düzeyi	R	,303**	,657**	1
	P	,000	,000	-
	N	291	291	291

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışmada, Sağlık Kurumları İşletmeciliği programlarında öğrenim görmekte olan öğrencilerin umutsuzluk ve kaygı düzeyleri incelenmeye çalışılmıştır. Araştırmanın evreninin bir devlet ve bir vakıf üniversitesinde öğrenim gören Sağlık Kurumları İşletmeciliği programı öğrencileri oluşturmuştur. Çalışma, toplam 291 öğrenci ile yürütülmüştür. Araştırmadan elde edilen veriler istatistik programı ve yöntemleri ile analiz edilmeye çalışılmıştır.

Öğrencilerin; ortalama umutsuzluk puanları (10,49±2,41; min=0; max=20) ortalama durumluk kaygı puanları (44,61±10,83; min=20; max=80) ortalama sürekli kaygı puanları (45,20±8,80; min=20; max=80) olarak hesaplanmıştır. Genel olarak bakıldığında, kaygı ve umutsuzluk düzeylerinin orta seviyede olduğu tespit edilmiştir.

Bu çalışmada, öğrencilerin program seçiminde pişmanlık duyma oranı % 49,8 olmasına rağmen iş bulma endişeleri yüksek seviyede (% 82,5) bulunmuştur. Yapılan çalışmalar, üniversite öğrencilerinde en büyük kaygı faktörünün iş bulma kaygısı olduğu ortaya konmaktadır (Dereli ve Kabataş, 2009; Kaya Mutlu, Razak Özdiçler ve Birinci, 2017; Korkmaz vd, 2013; Tümerdem, 2007). İş bulma endişesi içerisinde olanların daha umutsuz oldukları, bölüm seçiminde pişmanlık duyanların ise daha kaygılı oldukları belirlenmiştir. Dereli ve Kabataş'ın (2009) yapmış oldukları çalışmada da benzer sonuçlar bulunmuştur. Vakıf üniversitesinde öğrenim gören öğrenciler, devlet üniversitesindeki öğrencilere göre daha yüksek düzeyde umutsuzluk içerisindedir. Buna rağmen iş bulma endişelerinin, devlet üniversitesinde okuyan öğrencilere göre daha düşük olması ve program seçiminde daha az pişmanlık duymaları çarpıcı bir sonuç olarak karşımıza çıkmıştır. Kılıç, Tektaş ve Pala'nın (2014) yapmış oldukları çalışmaya göre, vakıf üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin umutsuzluk düzeyleri, devlet üniversitesinde öğrenim gören öğrencilere göre daha yüksektir.

Cinsiyet faktörü ile umutsuzluk düzeyi arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamasına rağmen kız öğrencilerin sürekli kaygı düzeylerinin erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Yapılan çalışmalarda, erkeklerin umutsuzluk düzeyinin kız öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmüştür (Özmen, Dünder, Çetinkaya, Taşkın ve Özmen, 2008; Durak Batıgün, 2005; Kodan, 2013; Dereli ve Kabataş, 2009). Cinsiyet faktörü açısından literatürde ortaya çıkan bu farklılıkların, toplumumuzda erkek ve kadınların farklı roller üstlenmesinden kaynaklandığı düşünülebilir (Gür, Koçak ve Alakoç Pirpir, 2014).

Öğrencilerin iş umutsuzluk düzeyi ile kaygı düzeyi ilişkisi incelendiğinde; iş umutsuzluk ve kaygı düzeyi arasında pozitif yönde, istatistiksel olarak anlamlı, zayıf düzeyde ilişki saptanmıştır ($p<0,05$). Korkmaz ve arkadaşlarının (2013) ve Sevinç ve Özdemir'in (2017) çalışmalarında da benzer sonuçlar elde edilmiştir.

Sonuç olarak, yapılan bu araştırma ve diğer araştırmalarda da üniversite öğrencilerinin umutsuzluk ve kaygı düzeylerinin yüksek olduğu görülmektedir. Sağlık Kurumları İşletmeciliği programları, sağlık sektörünün ara eleman ihtiyacını karşılayacak çok önemli bir programdır. Buna rağmen, öğrencilerin iş bulma kaygıları, onları umutsuzluğa sürüklemektedir. Öğrencilerin kaygı düzeylerinin ortadan kaldırılması ve geleceklerine daha umut dolu bakmalarına yönelik önlemler alınmalıdır. Bu doğrultuda; yeni programların açılmaması, mevcut programların kontenjanlarının düşürülmesi, iş arama, bulma, en önemlisi bu süreçte ortaya çıkan işsizliğin psikolojik etkileri ve baş etme yöntemleri konusunda rehberlik hizmetlerinin sağlanması ve mezunlara istihdam alanlarının

yaratılması ve sağlık yöneticilerinin meslek tanımının ve sahada görev alırken ihtiyaç duydukları görev tanımlarının objektif şekilde belirlenmesi gerekmektedir.

Bu araştırmada, hem vakıf hem de devlet üniversitesi öğrencilerinin ele alınması, oldukça önem arz etmektedir. Literatürde, vakıf-devlet karşılaştırmasının yapıldığı çalışma sayısı azdır. Buna rağmen, çalışmanın iki üniversite ile sınırlandırılmış olması, çalışmanın en önemli kısıtlılığıdır. Bu yüzden, çalışma sonuçları genellenemez. Çalışmanın, daha fazla üniversitenin dâhil edilmesiyle, Sağlık Kurumları İşletmeciliği öğrencilerinin umutsuzluk ve kaygı düzeyleri ile ilgili çok daha güvenilir ve geçerli sonuçlara ulaşılabileceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Armuşen, Ş., Hancı, B., Büber, B., Uluocak, G., Ocak, K., Hızarcı, T., Gün, İ. ve Söyük, S. (2016) “Sağlık Yönetimi Son Sınıf Öğrencilerinin ve Mezunların Bölüm Hakkında Düşünceleri ve Umutsuzluk Düzeyleri”, 3. İstanbul Sağlık Yönetimi Öğrenci Kongresi, İstanbul.
- Aydın, A. ve Tiryaki, S. (2017) “Üniversite Öğrencilerinin Kaygı Düzeylerini Etkileyen Faktörleri Belirlemeye Yönelik Bir Çalışma (KTÜ Örneği)”, Kastamonu Univ., Orman Fakültesi Dergisi, 17(4): 715-722. DOI: 10.17475/kastorman.282559.
- Beck, A.T., Wiessman, A., Lester, D. and Trexler, L. (1974) “The Measurement of Pessimism: The Hopelessness Scale”, Journal of Consulting and Clinical Psychology, 42(8): 861-865.
- Cüceloğlu, D. (2005) “İnsan ve Davranışı: Psikolojinin Temel Kavramları” (14.basım), İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Dereli, F. ve Kabataş, S. (2009) “Sağlık Yüksekokulu Son Sınıf Öğrencilerinin İş Bulma Endişeleri ve Umutsuzluk Düzeylerinin Belirlenmesi”, Yeni Tıp Dergisi, 26: 31-36.
- Dilbaz, N. ve Seber, G. (1993) “Umutsuzluk Kavramı: Depresyon ve İntiharda Önemi”, Kriz Dergisi, 1(3): 134-138.
- Durak A. ve Palabıyıkoglu R. (1994) “Beck Umutsuzluk Ölçeği Geçerlilik Çalışması”, Kriz Dergisi, 2(2): 311-369.
- Durak Batıgün, A. (2005) “İntihar Olasılığı: Yaşamı Sürdürme Nedenleri, Umutsuzluk ve Yalnızlık Açısından Bir İnceleme”, Türk Psikiyatri Dergisi, 16: 29-39.
- Dursun, S. ve Aytaç, S. (2012) “Üniversite Öğrencilerinin İşgücü Piyasasına Yönelik Beklentileri ve İş Deneyimleri İle Umutsuzluk ve Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma”, CBU Sosyal Bilimler Dergisi, 10(1): 373-388.
- Ehtiyar, R. ve Üngüren, E. (2008) “Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Umutsuzluk ve Kaygı Seviyeleri ile Eğitime Yönelik Tutumları Arasındaki İlişkinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma”, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 1(4): 159-181.

- Gür, Ç., Koçak, N. ve Alakoç Pirpir, D. (2014) “Meslek Yüksekokulu Son Sınıf Öğrencilerinin Umutsuzluk Davranışlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi”, Cumhuriyet International Journal of Education, 3(4): 10-23.
- Karataş, Z., Arslan, D. ve Karataş, M. E. (2014) “Examining Teachers’ Trait, State Cursive Handwriting Anxiety. Educational Sciences: Theory & Practice”, 14 (1): 241-248.
- Kaya Mutlu, E., Razak Özdiñçler, A. ve Birinci, T. (2017) “Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü Öğrencilerinin Mesleğe Yönelik Umutsuzluk Düzeyleri ve İlişkili Parametreler”, Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi, 4(3): 228-235.
- Kaya, M. ve Varol, K. (2004) “İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Durumluk Sürekli Kaygı Düzeyleri ve Kaygı Nedenleri (Samsun Örneği)”, Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 17: 31-63.
- Kılıç, S., Tektaş, N. ve Pala, T. (2014) “Devlet ve Vakıf Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Umutsuzluk Düzeylerinin Karşılaştırılması ve Umutsuzluk Düzeylerini Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi”, Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, 18(2): 169-186.
- Kodan, S. (2013) “Üniversite Öğrencilerinde Umutsuzluk ve Akılcı Olmayan İnanışlar Arasındaki İlişkinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi”, Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 112: 175-190.
- Korkmaz, M., Taştan, S., Gümüşdağ, H. ve İşçi, E. (2013) “Sağlık İşletmeciliği Yönetimi Öğrencilerinde İş Umutsuzluk ve Kaygı Düzeylerinin İncelenmesi ve Bir Araştırma Örneği”, 7. Ulusal Sağlık ve Hastane İdaresi Kongresi, Konya.
- Öner, N. (2009) “Türkiye’de Kullanılan Psikolojik Testlerden Örnekler: Bir Başvuru Kaynağı”, İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
- Öner, N., ve Le Compte, W.A. (1985) “Durumluk-Sürekli Kaygı Envanteri El Kitabı”, İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, Yayın No: 333.
- Özen Kutanis, R. ve Tunç, T (2013) “Hemşirelerde Benlik Saygısı ile Durumluk ve Sürekli Kaygı Arasındaki İlişki: Bir Üniversite Hastanesi Örneği”, İş, Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi, 15(2): 1-15.
- Özmen, D., Dünder, P.E., Çetinkaya A.Ç., Taşkın, O. ve Özmen, E. (2008) “Lise Öğrencilerinde Umutsuzluk ve Umutsuzluk Düzeyini Etkileyen Etkenler”, Anatolian Journal of Psychiatry, 9:8-15.
- Sevinç, S. ve Özdemir, S. (2017) “Hemşirelik Öğrencilerinin Kaygı ve Umutsuzluk İlişkisi: Kilis Örneği”, Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi, 19(2): 14-24.

- T.C. Sağlık Bakanlığı (2014) “2023 Yılı Sağlık İş Gücü Hedefleri ve Sağlık Eğitimi”, Sağlık Bakanlığı Yayın No: 958, Ankara.
- Turaç, İ.S. ve Bayın Donar, G. (2017) “Sağlık Yönetimi Öğrencilerinin İşsizlik Kaygılarını ve Yaşam Doyumlarını Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi”, Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi, 5(4): 119-127.
- Tümerdem, R. (2007) “Dicle Üniversitesi Eğitim Fakültesi ve Fen-Edebiyat Fakültesi Kimya Son Sınıf Öğrencilerinin Kaygılarını Etkileyen Etmenler”, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 6(20): 32-45.
- Türk Dil Kurumu, (2018) <http://www.tdk.gov.tr/>, (03.01.2018).
- Yılmaz, İ.A., Dursun S., Güngör Güzeler, E. ve Pektaş, K. (2014) “Üniversite Öğrencilerinin Kaygı Düzeyinin Belirlenmesi: Bir Örnek Çalışma”, Electronic Journal of Vocational Colleges, 4(4): 16-26.
- Yüksek Öğretim Kurumu, (2018), <https://yokatlas.yok.gov.tr/onlisans-program.php?b=30069>, (02.04.2018).